

IEVADRAKSTS

Pamatojoties uz regulāro tautsaimniecības un monetāro analīzi, Padome 2. maija sanāksmē nolēma pazemināt Eurosistēmas galveno refinansēšanas operāciju procentu likmi par 25 bāzes punktiem (līdz 0.50%) un aizdevumu iespējas uz nakti procentu likmi par 50 bāzes punktiem (līdz 1.00%). Noguldījumu iespējas procentu likme nemainīsies (0.00%). Šie lēmumi atbilst zemam pamatā esošajam cenu spiedienam vidējā termiņā. Euro zonas inflācijas gaidas joprojām stabili atrodas līmenī, kas atbilst Padomes mērķim vidējā termiņā nodrošināt inflācijas līmeni zemāku par 2%, bet tuvu tam. Ievērojot to, monetārā un kreditēšanas dinamika joprojām ir ierobežota. Vienlaikus šā gada pavasarī saglabājās vājš ekonomiskais noskaņojums. Procentu likmju samazinājumam būtu jāveicina atveseļošanās perspektīvas gada turpmākajos mēnešos. Kopumā ņemot vērā šos apstākļus, monetārās politikas nostāja būs stimulējoša arī turpmāk, cik ilgi vien būs nepieciešams. Turpmākajā periodā Padome ļoti uzmanīgi sekos visai saņemtajai informācijai par ekonomiskajām un monetārajām norisēm un novērtēs visu ietekmi uz cenu stabilitātes perspektīvu.

Padome ļoti rūpīgi uzrauga naudas tirgus apstākļus un to potenciālo ietekmi uz monetārās politikas nostāju un tās transmisiju uz tautsaimniecību. Šajā saistībā Padome 2. maija sanāksmē nolēma turpināt veikt galvenās refinansēšanas operācijas (GRO), izmantojot fiksētas procentu likmes izsoles procedūru ar pilna apjoma piešķirumu tik ilgi, cik būs nepieciešams, un vismaz līdz 2014. gada sestā rezervju prasību izpildes perioda beigām 2014. gada 8. jūlijā. Šo procedūru turpinās izmantot arī Eurosistēmas speciāla termiņa refinansēšanas operācijās ar dzēšanas termiņu viens rezervju prasību izpildes periods, kuras turpinās veikt tik ilgi, cik būs nepieciešams, un vismaz līdz 2014. gada 2. ceturkšņa beigām. Šajās speciālā termiņa refinansēšanas operācijās fiksētā procentu likme būs tāda pati kā tajā laikā piemērotā GRO procentu likme. Turklāt Padome nolēma līdz 2014. gada 2. ceturkšņa beigām veikt 3 mēnešu ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas (ITRO), izmantojot fiksētas procentu likmes izsoļu procedūras ar pilna apjoma piešķirumu. Procentu likmes šajās 3 mēnešu operācijās visu attiecīgās ITRO laiku būs fiksētas atbilstoši GRO vidējai procentu likmei.



Padome nolēma arī uzsākt apspriedes ar pārējām Eiropas institūcijām par iniciatīvām tādu ar aktīviem nodrošinātu vērtspapīru tirgus darbības veicināšanai, kuri nodrošināti ar nefinanšu sabiedrībām izsniegtiem aizdevumiem.

Vienlaikus ir svarīgi, ka valdības pastiprina strukturālo reformu ieviešanu nacionālajā līmenī, pamatojoties uz fiskālās konsolidācijas jomā panākto progresu un vajadzības gadījumā turpinot banku rekapitalizāciju. Turklāt tām būtu jā saglabā virzība uz patiesu Ekonomikas un monetāro savienību, t.sk. ātru banku savienības īstenošanu.

Runājot par tautsaimniecības analīzi, 2012. gada 4. ceturksnī reālais IKP saruka par 0.6% (3. ceturksnī samazinājums bija 0.1%). Tādējādi produkcijas izlaide samazinājās piecus ceturkšņus pēc kārtas. Kopumā darba tirgus apstākļi saglabājas vāji. Nesenās norises attiecībā uz īstermiņa rādītājiem, īpaši apsekojuma datiem, liecina, ka šā gada pavasarī joprojām bija vājš ekonomiskais noskaņojums. Nākotnē pasaules pieprasījuma pieaugumam vajadzētu labvēlīgi ietekmēt euro zonas eksportu, savukārt monetārās politikas nostājai vajadzētu veicināt iekšzemes pieprasījumu. Turklāt situācijai finanšu tirgos, kas uzlabojusies kopš pagājušās vasaras, vajadzētu izpausties reālajā tautsaimniecībā. Vienlaikus ekonomisko aktivitāti joprojām palēninās nepieciešamās bilanču korekcijas valsts un privātajā sektorā. Kopumā euro zonas ekonomiskajai aktivitātei 2. pusgadā būtu jāstabilizējas un pakāpeniski jāuzlabojas.

Euro zonas tautsaimniecības perspektīvu joprojām apdraud lejupvērsti riski. Tie ietver vēl vājāka, nekā gaidīts, iekšzemes un globālā pieprasījuma iespēju un lēnu vai nepietiekamu strukturālo reformu īstenošanu euro zonā. Šiem faktoriem ir potenciāls mazināt konfidenci, tādējādi kavējot atveseļošanos.

Saskaņā ar *Eurostat* ātro aplēsi euro zonas valstu SPCI gada inflācija 2013. gada aprīlī bija 1.2% (martā – 1.7%). Šis gada inflācijas samazinājums atspoguļo enerģijas cenu būtisko kritumu, bet to nosaka arī pakalpojumu cenu gada pārmaiņu tempa izraisītā būtiskā īslaicīgā iedarbība saistībā ar Lieldienu brīvdienām. Inflācijas līmenis visa gada garumā varētu saglabāties nedaudz svārstīgs. Domājams, ka tālākā nākotnē pamatā esošās cenu attīstības tendences

turpināsies un vidējā termiņā inflācijas gaidas stingri saglabāsies cenu stabilitātei atbilstošā līmenī.

Ņemot vērā Padomes lēmumus, riski, kas apdraud cenu dinamikas perspektīvu, vidējā termiņā kopumā ir līdzsvaroti. Augšupvērstie riski saistīti ar lielāku administratīvi regulējamo cenu un netiešo nodokļu kāpumu, nekā gaidīts, kā arī augstākām preču cenām, un lejupvērstos riskus nosaka vājāka ekonomiskā aktivitāte.

Runājot par monetāro analīzi, jaunākie dati apstiprina, ka saglabājas ierobežots monetārās ekspansijas pamattempis. Martā samazinājās plašās naudas gada pieaugums, sasniedzot 2.6% (februārī – 3.1%). Šaurās naudas rādītāja M1 gada pieauguma temps martā vēl nedaudz palielinājās (līdz 7.1%), atspoguļojot to, ka priekšroka joprojām tiek dota vislikvidākajiem M3 instrumentiem. Iekšzemes naudas līdzekļu turētāju sektora noguldījumi martā turpināja palielināties grūtību visvairāk skartajās valstīs.

Nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps (koriģēts atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas darbībām) kopš gadu mijas kopumā nav mainījies, martā sasniedzot attiecīgi –1.3% un 0.4%. Vājā kredītēšanas dinamika lielā mērā atspoguļo pašreizējo ekonomiskās attīstības cikla posmu, palielinātu kredītrisku un notiekošo finanšu un nefinanšu sektora bilanču koriģēšanu. Nesenais banku veiktās kredītēšanas apsekojums (BLS) apstiprināja, ka kredītu pieprasījums euro zonā ir neliels. Lai gan ir dažas stabilizācijas pazīmes, apsekojums par finansējuma pieejamību euro zonas mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU) liecina par stingru kredītēšanas nosacījumu saglabāšanos, īpaši attiecībā uz MVU vairākās euro zonas valstīs. Turklāt pieejamā informācija liecina, ka bankām ir augsta riska uztvere.

Lai nodrošinātu atbilstošu monetārās politikas transmisiju uz finansēšanas nosacījumiem euro zonas valstīs, ir būtiski vēl vairāk samazināt euro zonas kredītu tirgu sadrumstalotību un nepieciešamības gadījumā turpināt banku izturības nostiprināšanu. Kopš pagājušās vasaras panākts progress, uzlabojot banku finansējuma stāvokli, stiprinot iekšzemes noguldījumu bāzi grūtību skartajās valstīs un samazinot atkarību no Eurosistēmas, ko atspoguļo atmaksātās

ITRO ar termiņu 3 gadi. Turpmāki izlēmīgi pasākumi banku savienības izveidei palīdzēs sasniegt šo mērķi. Padome īpaši uzsver, ka nākotnē iecerētais Vienotais uzraudzības mehānisms un Vienotais regulējuma mehānisms ir būtiski elementi virzībā uz banku sistēmas reintegrāciju, un tāpēc nepieciešams tos ieviest ļoti ātri.

Apkopojot var teikt – ņemot vērā Padomes 2. maija lēmumus, tautsaimniecības analīzes rezultāti liecina, ka cenu dinamikai vidējā termiņā vajadzētu saglabāties cenu stabilitātei atbilstošā līmenī. Salīdzinājums ar monetārās analīzes sniegtajām norādēm to apstiprina.

Runājot par fiskālo politiku, 2013. gada pavasara euro zonas valstu valdības parāda un budžeta deficīta notifikācijas liecina, ka valdības budžeta deficīts 2012. gadā vidēji samazinājies līdz 3.7% no IKP (2011. gadā – 4.2% no IKP). Šajā periodā vidējais valdības parāds pieauga no 87.3% no IKP līdz 90.6% no IKP. Lai panāktu parāda attiecības pret IKP samazināšanos, euro zonas valstīm nevajadzētu pārtraukt savus centienus samazināt valdības budžeta deficītu un nepieciešamības gadījumā vajadzētu turpināt likumdošanas pasākumus vai citādi nekavējoties īstenot strukturālās reformas, lai savstarpēji stiprinātu fiskālo ilgtspēju un ekonomiskās izaugsmes potenciālu. Šādu strukturālo reformu mērķim jābūt konkurētspējas un pielāgošanās spēju uzlabošanai, kā arī ilgtspējīgas izaugsmes un nodarbinātības palielināšanai.

Šajā "Mēneša Biļetena" izdevumā iekļauti trīs raksti. Pirmajā rakstā apskatīta Eurosistēmas speciālistu makroekonomisko iespēju aplēšu īstenošanās kopš to pirmās publicēšanas 2000. gadā. Otrajā rakstā aplūkotas ārējās un iekšzemes nesabalansētības norises euro zonas valstīs kopš 2008. un 2009. gada pasaules finanšu krīzes sākuma, lai novērtētu līdz šim panākto korekciju procesa progresu. Trešajā rakstā skaidrots, kā nefunkcionējošu banku finansējuma tirgu kontekstā radās lielas TARGET prasības, ECB sedzot maksāspējīgo banku likviditātes vajadzības, un paskaidrots, ka TARGET atlikumi norāda uz pamatā esošo spriedzi Ekonomikas un monetārajā savienībā.